

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

BILTEN

7 – 2006 Živa stoka

AGRARNI MARKETINŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

11. april 2006. Vol. 1, Broj 7

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore

www.minpolj.vlada.cg.yu

Uvoz prasadi iz Holandije

2

Pregled cijena žive stoke

3-6

Postupak sa mlijekom poslije muže

7-9

Uvoz prasadi iz Holandije

Tragom vijesti o uvozu prasadi iz Holandije smo razgovarali sa gospodinom Božidarom Stamatovićem, Predsjednikom zadružnog saveza Crne Gore. Od gospodina Stamatovića smo dobili sljedeće informacije:

Zadružni savez Crne Gore za početak uvozi 10.000 tovnih prasića. Prasad se uvozi iz Holandije. Ukoliko se pojavi potereba ovaj broj će se uvećati. Spiskovi zainteresovanih za kupovinu prasadi prave se u Udruženjima poljoprivrednih proizvođača. Cijena prasadi je 2,60€ po kilogramu žive mjere a prosječna težina prasadi je 25 kilograma.

Prasići će biti smješteni u Spužu na farmi u Martinićima gdje će se i preuzimati. Kontrolu i nadzor u karantinu će obavljati Uprava za veterinu Crne Gore.

U subotu i nedjelju (8. i 9. aprila) stigla su dva kontingenta od ukupno 1.802 prasića. U srijedu 12. aprila očekuje se kontingenat od 900 prasića. Po riječima gospodina Stamatovića ovom dinamikom će se ići dok bude zainteresovanih za kupovinu.

**REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE**

IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 3. 4. - 10. 4. 2006. godine
Izvještaj sastavlja: Služba za selekciju stoke RCG

R.B.	Naziv živ.	Težina/ uzrast	Rasa	Jed. mjere	Dominantne cijene (u €)							Komentar
					Bar	Podgorica	Nikšić	Berane	Bijelo Poje	Pijevja	Projek CG	
1	Telad	80-160 kg	SIM	kg.	-	3.00	-	2.50	2.70	2.50	2.68	Slaba ponuda
2	Telad	80-160 kg	ostala	kg.	3.10	3.00	2.85	2.50	2.50	2.50	2.74	Slaba ponuda
3	Junad	do 300 kg	SIM	kg.	-	2.40	-	-	-	2.00	2.20	Slaba ponuda
4	Junad	do 300 kg	ostala	kg.	1.80	2.30	2.10	-	1.50	2.00	1.94	Slaba ponuda
5	Junad	više od 300 kg	SiM	kg.	-	2.00	-	-	-	1.80	1.90	Slaba ponuda
6	Junad	više od 300 kg	ostala	kg.	1.70	2.00	1.90	-	1.40	1.80	1.76	Slaba ponuda
7	Krave za klanje		SIM	kg.	-	1.40	1.10	1.00	-	1.00	1.13	Slaba ponuda
8	Krave za klanje		ostale	kg.	1.00	1.00	0.90	0.80	1.00	9.00	2.28	Slaba ponuda
9	Prasad		sve rase	kg.	-	-	3.40	2.80	4.00	-	3.40	Slaba ponuda
10	Tovljenici		sve rase	kg.	-	-	-	-	-	-		
11	Krmače za klanje		sve rase	kg.	-	-	-	-	-	-		
12	Jagnjad		sve rase	kg.	3.00	3.00	3.00	2.80	2.80	-	2.92	Slaba ponuda
13	Šilježad		sve rase	kg.	-	2.50	2.50	1.80	-	-	2.27	Slaba ponuda
14	Ovca		sve rase	kg.	-	1.80	-	2.00	1.90	-	1.90	Slaba ponuda
15	Ovnovi		sve rase	kg.	-	2.00	-	2.00	-	-	2.00	Slaba ponuda
16	Jarad		sve rase	kg.	-	3.00	-	-	-	-	3.00	Slaba ponuda
17	Koze		sve rase	kg.	-	1.70	-	-	2.00	-	1.85	Slaba ponuda
18	Priplodne junice		SIM	grlo	-	-	1,000	-	-	-	1,000	Slaba ponuda
19	Priplodne junice		HF	grlo	-	-	1,000	-	-	600	800	Slaba ponuda
20	Priplodne junice		smedje	grlo	-	-	-	600	-	600	600	Slaba ponuda
21	Priplodne junice		melez	grlo	-	2	-	-	600	-	301	Slaba ponuda
22	Priplodne krave		SIM	grlo	-	-	-	550	-	-	550	Slaba ponuda
23	Priplodne krave		HF	grlo	900	850	1,100	-	-	-	950	Slaba ponuda
24	Priplodne krave		smedje	grlo	-	700	-	-	800	-	750	Slaba ponuda
25	Priplodne krave		melez	grlo	-	600	600	500	600	-	575	Slaba ponuda

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Cijene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 27.03.-03.04.2006. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzраст	Rasa	Vojvodina													
			Centralna Srbija			Srbijska Banovina			Srbija centra			Dominantna cena centra Srbije				
Diske	sve	150	---	130	---	200	210	190	180	190	240	200	---	130	---	
Jagnjad	sve	220	200	170	200	210	210	190	180	190	240	200	200	200	200	
Jarčići	sve	160	---	140	---	---	---	---	---	210	150	---	---	110	---	
Junad	do 300 kg	SM	150	---	140	140	---	140	145	130	---	155	145	---	230	200
Junad	do 300 kg	sve	140	145	135	---	140	130	145	---	150	140	---	140	130	
Junad	>480 kg	HL	---	---	135	---	---	---	---	---	---	140	150	135	130	
Koze	sve	80	---	80	---	75	80	---	75	80	---	80	---	80	---	
Krave za klanje	HL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	70	---	80	85	80	
Krave za klanje	SM	95	100	100	85	90	80	100	---	100	90	---	100	115	85	
Krmače za klanje	>130 kg	sve	80	75	75	---	80	75	75	75	85	---	100	115	85	
Ovca	sve	120	130	120	---	110	100	90	120	100	---	100	90	75	75	
Omovi za priplod	sve	150	---	120	130	---	---	100	120	130	120	---	70	75	75	
Prasad do 15 kg	sve	150	140	---	---	150	170	180	160	160	150	---	90	90	90	
Prasad do 25 kg	sve	140	130	130	---	140	170	150	150	150	140	---	110	110	110	
Priplodne junice	sve	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	150	150	150	
Priplodne krave	HL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	150	150	150	
Priplodne krave	SM	170	---	---	---	---	---	---	---	150	150	---	150	150	150	
Šljivžad	sve	150	---	140	---	160	150	---	150	150	140	---	150	150	150	
Telad	80-160 kg	HL	230	---	230	---	220	220	220	220	220	220	200	200	200	
Telad	80-160 kg	SM	270	260	250	260	270	240	240	240	240	240	250	250	250	
Tovljenici	80-130 kg	sve	100	85	90	---	80	90	100	95	95	95	85	100	90	
Tovljenici	>130 kg	sve	85	75	80	---	75	85	95	90	90	90	80	80	80	

Izvor: STIPS

Cijene su izražene u dinarima. (1Euro = 87 dinara)

**Prikaz cijena (kn/kg) za grupu proizvoda
- stoka,meso i prerađevine - stočni sajam**

Prices for product group

u razdoblju od 03-04-2006 do 09-04-2006 (14.tj. 2006.god.)

- Hrvatska

Proizvod	Tip	Cijena
tele simental (80<160 kg)-calf .	1.Min	20.00
	2.Max	30.00
	Prosjek	22.80
tele holstajn (80<160kg)-calf .	1.Min	17.00
	2.Max	20.00
	Prosjek	19.41
junica simental (za klanje)-heifer .	1.Min	10.00
	2.Max	13.50
	Prosjek	11.19
junica holstajn (za klanje)-heifer .	1.Min	9.00
	2.Max	11.00
	Prosjek	10.00
bik simental (>450kg)-beef .	1.Min	11.00
	2.Max	17.00
	Prosjek	12.59
bik holstajn (<450 kg)-beef .	1.Min	12.00
	2.Max	13.00
	Prosjek	12.50
bik holstajn (300<450 kg)-beef .	1.Min	10.00
	2.Max	10.00
	Prosjek	10.00
krava simental (za klanje)-cow .	1.Min	4.00
	2.Max	9.00
	Prosjek	6.29
odojak (25-35 kg)-piglets .	1.Min	12.00
	2.Max	28.00
	Prosjek	16.84
svinja (80-120 kg)-pig .	1.Min	8.00
	2.Max	16.00
	Prosjek	9.74
krmača (za klanje)-sow .	1.Min	6.00
	2.Max	9.00
	Prosjek	7.18
janjad-lambs .	1.Min	17.00
	2.Max	30.00
	Prosjek	23.88
ovca (za klanje)-sheep .	1.Min	7.00
	2.Max	10.00
	Prosjek	7.63
jare-kid goat .	1.Min	20.00
	2.Max	25.00
	Prosjek	23.05
ždrijebe-foal .	1.Min	11.00
	2.Max	12.00
	Prosjek	11.50

Izvor: TISUP

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,3 Kuna)

COMMISSION EUROPEENNE
 Direction générale de l'Agriculture
 D2. Viandes bovine, porcine, ovine et aviculture

CIJENE STOKE ZA KLANJE U EU

CIJENE NA TRŽIŠTU

ZEMLJE ČLANICE

PRIX DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES
MARKET PRICES - MEMBER STATES

(EURO/100g PCW)	DE	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	SI	SK	FI	SE	UK	EU	Promjena postojanje				
Junad U2	314,05	297,97	335,18	357,30		398,64	362,99	378,00	294,79	476,03			347,40			334,05	334,05	249,64	363,70	295,71	211,71		278,51	353,17	-0,50					
Junad U3	292,40	278,63	335,32	349,00		364,50	349,05	343,00	294,38	472,12			344,38			324,34	346,35	247,74	343,00	292,64	249,66		282,47	279,74	351,63	2,25				
Junad R2	281,50	277,22	312,67	344,98	231,42	382,66	398,39	354,00	285,86	379,71			143,67	249,01	332,00	292,03	321,71	245,93	305,90	291,32	241,35	300,02	210,40	269,74	347,00	-0,12				
Junad R3	258,25	269,44	317,09	338,99		380,26	332,00	347,00	288,21	381,76			223,11	319,97		347,78	285,48	328,29	248,37	325,39	297,69	242,53	302,64	277,00	273,28	331,37	0,98			
Junad O2	251,55	253,70	304,65	317,33	370,72	320,47	320,47	320,47	275,99	301,00	275,99	328,37	183,22	265,30	248,26	347,78	269,78	307,84	243,49	323,70	264,63	258,54	245,27	282,93	0,20					
Junad O3	236,92	245,66	267,20	305,58	182,53	345,47	320,47	320,47	277,63	313,47	328,37	196,87	230,39	231,51	347,78	270,48	314,61	245,49	323,70	264,63	253,53	243,34	233,02	294,12	-1,31					
Junad	283,83	273,69	268,01	331,60	188,74	317,05	347,12	347,62	287,82	308,07	325,37	175,26	226,48	332,73	248,26	347,78	288,62	329,27	246,39	333,20	261,59	262,77	266,01	263,74	338,59	0,33				
Bikovi	264,23	223,01	298,32			270,00	260,86					219,20								285,59	238,62		286,65		288,11	-0,43				
Goveda U2						361,00	290,54													286,36	244,55		286,65		288,11	-0,43				
Goveda U3						361,00	290,69													313,07					297,68	311,66	-1,36			
Goveda U4						360,00	291,04													312,58					341,01	293,19	322,62	0,15		
Goveda R3						335,00	295,06													306,45					290,63	291,23	1,15			
Goveda R4						316,00	285,21													317,38					280,18	285,37	249,76	-0,28		
Goveda O3						280,00	277,38													286,16					260,25	284,62	285,60	0,38		
Goveda O4						283,05	278,94													274,00	277,68				282,60	287,13	273,83	0,22		
Goveda						281,15	284,72													313,35	282,14				283,52	271,67	274,59	0,52		
Krave R2	259,99					333,00	272,89													268,33	208,47				261,91	277,38	285,05	0,28		
Krave R3	252,00	197,50	270,05	259,97		176,00	185,41	336,00	252,84	224,21			281,55	184,66	247,97	194,64	248,58	241,42	199,61	196,40	175,56	180,40		207,00	281,50	-0,19				
Krave R4	196,91	267,37	323,64			235,37	320,00	254,46					178,61			261,74	238,64	199,61	180,67		232,15	196,86	247,56		-0,89					
Krave O2	236,28	179,55	214,97	237,64	172,72	166,56	162,92	269,00	233,06	244,25			137,13	175,48	264,30	181,59	235,11	214,79	185,74	150,90	147,98	111,36	207,12	238,88	175,33	230,62	0,79			
Krave O3	219,40	173,20	240,70	247,83	161,57	163,66	168,72	274,00	242,31	277,68			138,47	172,32	257,25	181,55	247,69	219,46	191,76	193,20	154,22	160,78	159,01	240,70	169,69	241,12	0,25			
Krave O4	219,48	173,51	238,96	253,34	148,70	161,58	134,05	265,00	244,73	267,93			141,17	168,87		176,25	251,89	233,87	200,46		164,20	166,79	238,62	187,21	219,04	-4,81				
Krave P2	189,01	149,54	171,14	184,58	154,41	122,00	158,72	230,30	190,19	178,63	203,28	127,91	164,10	230,40	150,10	208,69	197,31	167,74	172,39	108,66	131,79	158,69	160,04	147,72	155,67	-1,83				
Krave P3	184,30	141,21	202,10	205,05	150,00	235,00	232,30	190,10	222,66	172,11			227,59	202,49	175,05		227,59	202,49	175,05		114,26	156,40	216,80	156,90	214,10	-0,57				
Krave	220,14	152,62	201,53	238,51	159,01	153,14	161,61	280,82	191,68	203,28	146,10	167,79	281,63	161,60	203,28	193,13	185,45	157,39	165,69	163,64	143,47	174,34	230,74	-0,54						
Junice U2	324,00	322,64	332,37	340,61	307,67	352,35	340,00	289,04	428,23			346,60	311,20		283,99	277,59	228,53	208,63	289,64	191,72				240,31	287,85	378,68	-2,71			
Junice U3	305,50	213,16	332,90	301,68		341,74	335,00	292,37	426,57			348,50			286,79	211,74		247,03	207,79					284,18	294,05	354,40	2,51			
Junice R2	264,00	217,62	264,92	297,63		344,56	313,69	346,00	289,69	309,76			316,50			277,99	197,40	323,99	208,38	191,25				246,31	279,48	356,43	-5,25			
Junice R3	250,50	213,25	309,05	292,68		373,07	328,69	350,00	286,02	306,33			142,29	177,58	304,00		233,58	202,53	208,63		207,79				274,24	286,28	313,74	1,82		
Junice R4	201,62	307,98	287,52			274,40	328,00	285,50							249,62	217,23	200,83		249,69	189,75					237,26	283,73	280,78	0,07		
Junice O2	199,35	268,84	237,25	194,93	346,91	297,85	274,00	273,75	257,02						143,05	170,42	262,10	190,61		241,53	231,27					244,86	244,86	244,86	0,61	
Junice O3	192,33	266,30	250,64			322,51	279,62	289,00	278,50	245,67	257,14	145,06	186,56	256,60	163,10		286,37	203,27	203,27		248,58	173,32	222,79	237,76	241,60	0,62				
Junice O4	205,22	251,53				260,15	328,00	279,13							257,14	168,26	191,49		243,87	206,91					225,74	179,52	211,01	247,43	273,76	237,76
Junice	285,69	208,31	284,78	275,44	194,93	360,35	329,81	356,28	283,05	403,68			153,78	179,38	301,70	185,46	311,20	238,93	216,66	204,55	330,96	286,50	197,18	232,16	247,51	307,75	0,91			
Poličke	248,65	229,62	251,61	288,14	176,26	339,42	314,88	369,34	273,26	365,05	286,71	166,15	199,89	286,50	197,18	232,16	247,51	285,89	216,25	314,48	248,33	200,02	222,60	248,88	298,63	292,07	0,16			
Promjena postojanje nedelje	0,71	1,77	-1,49	-1,00	-0,73	1,47	-0,73	1,42	-0,20	2,16	-0,15	-1,92	3,03	5,55	1,25	-1,97	-0,48	2,31	-0,78	3,56	2,36	1,24	0,22	-0,57	0,16					

Izvor: EU Komisija

POSTUPAK SA MLJEKOM POSLIJE MUŽE

Mlijeko dobijeno mužom zdravih kralja, u adekvatnim higijenskim uslovima predstavlja visokovrijednu namirnicu u ishrani ljudi i životinja. Na putu od vimena do potrošača mlijeko je izloženo uticaju brojnih spoljanih i unutrašnjih faktora (mikroorganizmi, temperatura i sl) koji nepovoljno utiču na njegov kvalitet. S obzirom na njegove fizičke i hemijske karakteristike mlijeko predstavlja idealnu sredinu za razvoj i progresivno umnožavanje mikroorganizama, kako onih porijeklom iz vimena, tako i mikroorganizama dospjelih iz spoljašnje sredine.

Usljed njihove intenzivne aktivnosti dolazi do promjene zdravstvene ispravnosti, fizičkih i tehnoloških karakteristika tog mlijeka. Radi očuvanja prvobitnog kvaliteta mlijeka veoma je važan postupak sa mlijekom poslije muže.

U postupku sa mlijekom poslije muže treba обратити pažnju на sljedeće faktore i aktivnosti:

- 1. Higijena**
- 2. Cijeđenje mlijeka**
- 3. Hlađenje mlijeka**
- 4. Čuvanje mlijeka**

1. Higijena

Za vrijeme i poslije muže treba обратити veliku pažnju kako na higijenu muzača i životinje tako i na higijenu objekta i opreme za mužu.

Prije muže muzač treba da opere ruke i po mogućnosti obuče mantil ili drugi dio odjeće koji je namijenjen za mužu. Poželjno je da muzač ima kapu na glavi ili da je kosa uredno sakupljena i povezana.

Vime životinje treba oprati mlakom vodom, po mogućnosti dezinfikovati i posušiti čistom krpom.

Iz spoljne sredine (štalski vazduh, prostirka, hrana i dr.) u mlijeko prodire veliki broj mikroorganizama. Zbog toga je poželjno da za vrijeme muže štala bude provjetrena i čista.

Jedan od bitnih faktora za kvalitet mlijeka je i higijena posude ili aparata za mužu. Oprema za mužu treba da je oprana i dezinfikovana.

Pravilnom upotrebom aparata za mužu smanjuje se mogućnost infekcije mikroorganizmima.

S obzirom na osobinu mlijeka da brzo i lako upija strane mirise potrebno je odmah po završetku muže iznijeti mlijeko van štale. Poželjno je da u sklopu štale ili pored nje postoji posebna prostorija za čuvanje mlijeka poslije muže. Ukoliko se ova prostorija pravi u sklopu štale dobro bi bilo da između nje i dijela za držanje životinja postoji prostor za ostavu koji bi služio kao barijera neprijatnim mirisima. Veličina ove prostorije zavisi od broja krava na farmi a poželjno je da pod i zidovi budu obloženi pločicama zbog lakše higijene kao i da ima toplu i hladnu vodu.

2. Cijeđenje mlijeka

Prilikom muže, i pored svih preventivnih mjera, u mlijeko dospijeva mehanička nečistoća (prostirka, hrana, muve i dr.). Mehanička nečistoća zagaduje mlijeko a služi i kao osnov preko koje se u mlijeko unosi i nevidljiva nečistoća, tj. Mikroorganizmi. Zbog ovoga je potrebno da se

odmah po završetku muže mlijeko iznese iz štale u prostoriju za čuvanje mlijeka i uradi njegovo cijedenje.

Za manje količine mlijeka cijedenje se obavlja preko gaze ili lanenog platna bijele boje. Gaza ili platno se stavljaju preko grla posude u koju će se čuvati mlijeko i preko njih se isto sipa u posudu. Gaza ili laneno platno se poslije upotrebe moraju dobro oprati, obavezno prokuvati, i ispeglati.

U štalama sa većim brojem krava cijedenje se obavlja preko specijalnih cjedila. Jedno od najrasprostranjenijih je Ulanderovo cjedilo. Pri korišćenju ovih cjedila upotrebljavaju se specijalni filteri za jednokratnu upotrebu.

Cijedenjem mlijeka odstranjuje se mehanička nečistoća i istovremeno postiže provjetravanje mlijeka.

3. Hlađenje mlijeka

I pored preuzimanja svih preventivnih mjera za sprečavanje prodiranja mikroorganizama, praktično je nemoguće dobiti mlijeko bez njihovog prisustva. Pitanje je samo da li je u mlijeko prodro veći ili manji broj mikroorganizama. Preostaje nam da naše dalje postupke usmjerimo u pravcu sprječavanja intenzivnog razmnožavanja mikroorganizama koji se već nalaze u mlijeku. Zakonskim propisima je zabranjeno dodavanje mlijeku bilo kakvih hemijskih jedinjenja sa baktericidnim ili bakteriostatičkim dejstvom, pa nam kao jedino efikasno sredstvo za zaustavljanje razmnožavanja mikroorganizama ostaje primjena niskih temperatura. Baktericidne osobine mlijeka se duže ispoljavaju pri nižim temperaturama.

U sljedećoj tabeli dat je uticaj temperature na održivost kvaliteta mlijeka:

Temperatura ohlađenog mlijeka (°C)	Održivost mlijeka bez promjene (h)
12 – 15	6 – 8
10 – 12	8 – 10
9 – 10	10 – 12
7 – 9	12 – 18
5 – 7	18 – 24
3 – 5	24 – 26
0 - 1	36 – 48

Da bi se spriječilo razmnožavanje mikroorganizama koji su prodrli u mlijeko, potrebno je odmah poslije muže, u roku od dva sata, ohladiti mlijeko ispod 12°C, a u toku sljedeća dva sata sniziti mu temperaturu na 1 do 4°C. Načini hlađenja mlijeka na mjestu proizvodnje zavise od različitih proizvodnih uslova. Koriste se tri načina hlađenja mlijeka:

- u kantama
- u hladnjacima i
- u rashladnim bazenima

Najjednostavniji i najprihvatljiviji način hlađenja mlijeka na manjim farmama je hlađenje u kantama. Postoji više varijanti za hlađenje mlijeka u kantama:

- potapanje kanti u bazen sa hladnom vodom sa varijantom da se voda mijenja kad se zagrije ili da ima dovod hladne i odvod mlake vode;
- hlađenje mlijeka u kantama putem orošavanja obavlja se tako što se cijev sa raspršivačem stavi iznad kante, pusti voda i hladne kapljice padaju po zidu kante;
- stavljanje specijalne cijevi u obliku slova U u kantu kroz koju prolazi hladna voda i na izlazu se raspršuje po poklopcu i zidu kante;
- stavljanje specijalnog hladnjaka u kantu sa mlijekom;

- u mjestima gdje ima potok sa hladnom vodom najjednostavnije je staviti kantu sa mlijekom u vodu;
- napuniti plastične flaše sa vodom, zamrznuti ih i staviti ih u kantu sa mlijekom.

Hlađenje mlijeka pomoću hladnjaka je veoma efikasan način jer se njime mlijeko trenutno hlađi na 2 do 3°C. Ovi hladnjaci rade na principu slobodnog, ravnomjernog pada, tj. slivanja mlijeka u tankom mlazu preko spoljašnje površine hladnjaka. Hladna voda teče kroz cijevi sa unutrašnje strane, u suprotnom pravcu od kretanja mlijeka, odozdo naviše. Ovaj način hlađenja je zastario i danas se rijetko koristi.

Hlađenje u rashladnim bazenima sa agregatom za rashlađivanje (LAKTOFRIZ) je danas najčešći način hlađenja mlijeka. Po obliku laktotrizi mogu da budu okrugli, četvrtasti, elipsoidni i cilindrični. Kapacitet im se kreće od 100 do 6000 litara. Površine su mu glatke a djelovi koji dolaze u dodir sa mlijekom su izgrađeni od nerđajućeg čelika.

Princip rada laktotrizi je indirektno hlađenje preko ledene vode ili, najčešće direktna ekspanzija preko isparivača koji se nalazi na dnu i donjem bočnom dijelu bazena.

Laktotrizi se sastoje iz četiri osnovna dijela i to: bazen za mlijeko, rashladni agregat, komandna tabla sa programatorom i zajedničko postolje.

Bazen za mlijeko je izgrađen od duplog zida koji osim izolacione ima i zaštitnu ulogu i pojačava čvrstinu. Na dnu bazena se nalazi isparivač koji se prostire i na donji bočni zid. U ovom dijelu se nalazi i termostat. Ispusna slavina se nalazi ispod nivoa bazena tako da lako može da se isprazni njegov sadržaj. Sa unutrašnje strane bazena nalazi se mjerna letva. Bazen je pokriven pokretnim poklopcom na kojem je otvor za cjedilo i elektromotor sa mješačem koji je urođen u mlijeko i služi za njegovo miješanje.

Na komandnoj tabli se nalazi programator preko kojeg se programira željena temperatura na kojoj se, preko termostata, kompresor automatski isključuje.

4. Čuvanje mlijeka

Rashlađeno mlijeko se čuva na temperaturi od 1 do 4°C, zaštićeno od djelovanja spoljašnjih faktora. Mlijeko se čuva do preuzimanja od strane mljekare ili nekog drugog otkupljivača.